

Sygn. akt II Cs 158/14

POSTANOWIENIE

Dnia 12 września 2014 roku

Sąd Okręgowy w Szczecinie Wydział II Cywilny Odwoławczy

Przewodniczący: SSO Sławomir Krajewski (spr.)

Sędziowie: SO Agnieszka Bednarek- Moraś

SO Iwona Siuta

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 12 września 2014 roku w Szczecinie

sprawy ze skargi D. L.

o stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie I C 888/13, Sądu Rejonowego Szczecin - Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie

przy udziale Skarbu Państwa - Prezes Sądu Rejonowego Szczecin - Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie

postanawia:

- 1. stwierdzić przewlekłość postępowania w sprawie Sądu Rejonowego Szczecin - Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie, sygn. akt I C 888/13;**
- 2. zasądzić od Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego Szczecin - Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie na rzecz skarżącej D. L. kwotę 2000 (dwa tysiące) złotych;**
- 3. oddalić skargę w pozostałym zakresie;**
- 4. zwrócić skarżącej kwotę 100 (sto) złotych, uiszczoną tytułem opłaty od skargi;**
- 5. zasądzić od Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego Szczecin - Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie na rzecz skarżącej kwotę 120 (sto dwadzieścia) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania skargowego.**

UZASADNIENIE

W dniu 14 lipca 2014 r. D. L. wniosła skargę na podstawie ustawy z dnia 17 czerwca 2004 roku o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz. U. z 2004 r. Nr 179, poz. 1843 ze zm.), w której zażądała stwierdzenia przewlekłości postępowania w sprawie o sygn. akt I C 888/13 prowadzonej przed Sądem Rejonowym w Szczecin - Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie, przyznania od Skarbu Państwa kwoty 10.000 zł, zalecenia Sądowi Rejonowemu Szczecin - Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie podjęcia czynności zmierzających do nadania sprawie dalszego biegu, zasądzenia od Skarbu Państwa na rzecz skarżącej kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu podniosła, że w dniu 15 maja 2013 roku złożyła pozew o zapłatę kwoty 22.287 zł przeciwko M. S.. Jednocześnie skarżąca wniosła o zwolnienie od kosztów sądowych w całości. Postanowieniem z dnia 29 lipca 2013 roku – doręczonym skarżącej w dniu 5 sierpnia 2013 roku – wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych został oddalony w całości. W dniu 12 sierpnia 2013 roku skarżąca uiszczała opłatę od pozwu w kwocie 1115 zł. Pismem z dnia 13 sierpnia 2013 roku skarżąca poinformowała Sąd o fakcie uiszczenia opłaty oraz przesłała stosowne potwierdzenie przelewu. Pismem

z dnia 19 grudnia 2013 roku skarżąca zwróciła się do Przewodniczącego z prośbą o wyznaczenie terminu rozprawy oraz nadanie sprawie dalszego biegu. Jednocześnie skarżąca wskazała, że jej sytuacja finansowa uległa znacznemu pogorszeniu i z tej przyczyny zależy jej na jak najszybszym zakończeniu sprawy. Do dnia wniesienia niniejszej skargi nie został wyznaczony termin rozprawy, a sprawie nie nadano biegu.

Skarżąca wskazała, że ze względu na czas trwania bezczynności, zignorowanie wniosków skarżącej zawartych w pozwie oraz złą sytuację finansową skarżącą, zasadne będzie przyznanie kwoty 10.000 zł. Skarżąca obecnie pozostaje w przekonaniu o daleko idącej indolencji organizacyjnej Wymiaru Sprawiedliwości, która skutkuje niezdolnością do efektywnego rozpatrywania spraw.

W odpowiedzi na skargę Skarb Państwa - Prezes Sądu Rejonowego Szczecin -Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie wniósł o jej oddalenie.

W uzasadnieniu wskazano, że pozew wpłynął do Sądu Rejonowego Szczecin Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie w 15 maja 2013 roku. Zarządzeniem z dnia 16 maja 2013 roku sędzią referentem wyznaczony został SSR Tomasz Radkiewicz. Postanowieniem z dnia 29 lipca 2014 roku Sąd oddalił wniosek powódki o zwolnienie od kosztów sądowych. W dniu 12 sierpnia 2013 roku na rachunek Sądu wpłynęła opłata od pozwu, zaś w dniu 20 sierpnia 2013 roku pismo pełnomocnika powódki z informacją o jej uiszczeniu. W dniu 20 grudnia 2013 roku wpłynęło pismo pełnomocnika powódki z wnioskiem o wyznaczenie terminu rozprawy. Zarządzeniem z dnia 4 marca 2014 roku referent uprawomocnił postanowienie z dnia 29 lipca 2013 roku w przedmiocie oddalenia wniosku powódki o zwolnienie od kosztów sądowych. Nadto zarządził doręczenie stronie pozwanej odpisu pozwu wraz z obowiązaniem do ustosunkowania się w terminie dwóch tygodni. Polecono wystąpić do Prokuratury Okręgowej w Szczecinie o wypożyczenie akt postępowania prowadzonego pod sygn. VI Ds. 52/11 oraz do Wydziału V Karnego Sądu o wypożyczenie akt V K 131/12. Polecono przedłożyć akta referentowi z odpowiedzią na pozew, wpływem innych pism lub za 21 dni. Zarządzenie wykonano w dniu 6 marca 2014 r. W dniu 14 marca 2014 roku wpłynęło pismo z Prokuratury Okręgowej w Szczecinie z informacją, że akta VI Ds. 52/11 skierowano z aktem oskarżenia do V Wydziału Karnego. W dniu 4 czerwca 2014 roku wpłynęła informacja z V Wydziału Karnego tut. Sądu, iż akta mogą zostać wypożyczone po dniu 9 czerwca 2014 roku z uwagi na wyznaczony termin rozprawy. Zarządzeniem z dnia 11 sierpnia 2014 roku Przewodniczący Wydziału wyznaczył termin rozprawy na dzień 8 października 2014 roku. Na termin wezwano zawnioskowanych przez powoda świadków oraz strony.

Jednocześnie wskazano, że od maja 2013 roku obecność w pracy sędziego referenta kształtowała się następująco: W okresie od 29 kwietnia 2013 roku do 30 kwietnia 2013 r. s. ref. przebywał na zwolnieniu lekarskim. Na urlopie wypoczynkowym s. ref. przebywał w okresie: od dnia 10 lipca 2013 roku do 25 lipca 2013 roku; od dnia 16 sierpnia 2013 roku do 23 sierpnia 2013 roku; w dniu 27 września 2013 roku, od dnia 30 grudnia 2013 roku do dnia 31 grudnia 2013 roku. W dniach od 12 listopada 2013 roku do dnia 14 listopada 2013 roku sędzią referent przebywał na szkoleniu, zaś w dniu 18 grudnia 2013 roku na delegacji. W 2014 roku sędzią referent przebywał na urlopie wypoczynkowych w dniach 1 stycznia 2014 roku do 3 stycznia 2014 r. W okresie od 6 stycznia 2014 roku do 28 lutego 2014 roku sędzią referent przebywał na zwolnieniu lekarskim. Sędzią referent przebywa na urlopie macierzyńskim od dnia 7 lipca 2014 roku do 28 września 2014 roku.

Wskazano także, że w okresie od 15 maja 2013 roku do dnia 30 czerwca 2014 r. w decernacie sędziego referenta odnotowano wpływ 734 spraw (w rep. C- 517 sprawy, w rep. Co- 112, w rep. Cps -22, zaś w rep. Nc 83).

Zdaniem uczestnika terminowość czynności podejmowanych w sprawie jest pochodną znacznego obciążenia decernatu sędziego referenta oraz pobytu na zwolnieniach lekarskich, a więc czynników niezależnych. Przewlekłość postępowania spowodowana przyczynami niezależnymi, tj. m. in wielkością referatów sędziów, która kształtuje się na takim poziomie jak w I Wydziale Cywilnym tut. Sądu oraz absencjami nie stanowi naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, (postanowienie Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 26 kwietnia 2006 r. VI S 7/2006). Dodatkowo podkreślono, że nie jest możliwym wydawanie zarządzeń czy postanowień w konkretnych sprawach w terminie niezwłocznym od wpływu pism. Z uwagi zaś na niemal tożsamą liczbę spraw w

decernatach pozostałych sędziów I Wydziału Cywilnego nie było możliwe podjęcie czynności w rzeczonyj sprawie przez innego orzecznika.

Uczestnik wskazał wreszcie również, że termin rozprawy został wyznaczony, co nastąpiło zarządzeniem z dnia 11 sierpnia 2014 roku, lecz już na 8 października 2014 roku. Podkreślił, że średni czasookres od zarządzenia wyznaczenia rozprawy do jej terminu w I Wydziale Cywilnym to średnio 6 miesięcy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Skarga jest zasadna.

Zgodnie z treścią art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 roku o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki dla stwierdzenia czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania należy w szczególności ocenić m. in. terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania w sprawie rozstrzygnięcia, co do istoty (...) uwzględniając charakter sprawy, stopień jej faktycznej i prawnej zawłości, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień, a także zachowanie stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

Jak wynika z powyższego naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki nastąpić może zarówno w wyniku działania, jak i zaniechania sądu. Jest istotnym, że nie każda zwłoka może być przyczyną stwierdzenia przewlekłości, lecz jedynie zwłoka nieuzasadniona. W szczególności ocena, czy postępowanie trwa dłużej niż to konieczne, dokonywana musi być na podstawie zarówno analizy charakteru dokonywanych czynności, jak i stanu faktycznego sprawy. Reasumując stwierdzić trzeba, że ustawodawca określił okoliczności, które każdorazowo sąd rozpoznający skargę na przewlekłość postępowania winien w szczególności oceniać. Należą do nich: prawidłowość i terminowość czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego, charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej zawłości sprawy, znaczenie samej sprawy dla strony skarżącej, rozstrzygniętych w sprawie zagadnień, zachowanie się strony, która wniosła skargę na przewlekłość postępowania. Wyliczenie to nie ma charakteru katalogu zamkniętego. Ma jednak charakter kierunkowy, określając podstawowy sposób oceny przewlekłości i przesłanek jej wystąpienia. Jest istotnym, że konieczność zbadania terminowości i prawidłowości podjętych czynności oznacza po pierwsze odniesienie do oceny, czy postępowanie trwało dłużej niż jest to konieczne dla wyjaśnienia okoliczności mających znaczenie dla sprawy (art. 1 ust. 1). Po drugie prowadzi do wniosku, że podstawą stwierdzenia przewlekłości może być nie tylko przedłużenie postępowania wynikające z opieszałości sądu, lecz także z podjęcia oczywiście błędnych decyzji procesowych i wywołaną tym zwłoką. Nie chodzi tu oczywiście o wydanie orzeczeń merytorycznych – rozstrzygających sprawę co do istoty, czy także kończących postępowanie w sprawie.

Dodać tu trzeba, że błędy (nawet rażące) popełnione przez sąd w toku postępowania nie mogą skutkować niejako automatycznym stwierdzeniem, że przez to doszło do przewlekłości postępowania sądowego. Jeżeli, bowiem na badanym etapie postępowania, czas jego trwania mieści się w granicach wyznaczonych charakterem czynności podjętych przez sąd i nie rzutuje (w sensie przewlekłości) na bieg postępowania sądowego w jego zasadniczym przedmiocie (zmiierzającym do wydania rozstrzygnięcia co do istoty sprawy), to w żadnym wypadku nie można uznać, aby popełnione przez sąd uchybienie procesowe skutkowało przyjęciem, że w postępowaniu sądowym doszło z tego powodu do przewlekłości. W powyższych kwestiach Sąd orzekający w niniejszej sprawie podziela poglądy ukształtowane w doktrynie i orzecznictwie (P. Górecki, S. Stachowiak, P. Wiliński, Skarga na przewlekłość postępowania sądowego. Komentarz, Oficyna 2007).

Na koniec uwypuklić jeszcze trzeba, że celem instytucji skargi na przewlekłość postępowania jest zlikwidowanie opieszałości sądu, przed którym sprawa zawisa poprzez wymuszenie należytej sprawności sądu (postanowienie SN z dnia 17 listopada 2005 r., IV CSP 1/05, Biuletyn SN 2006/2) i nadanie sprawie odpowiedniego biegu (postanowienie SN z dnia 8 lipca 2005 r., III SPP 120/05, OSNP 2006/5-6/102 i postanowienie SN z 19 stycznia 2006 r., III SPP 162/05). Skarga na przewlekłość ma w szczególności zapewnić szybką reakcję na trwającą zwłokę w czynnościach sądu i służyć dyscyplinowaniu czynności podejmowanych na danym etapie toczącego się jeszcze postępowania w określonej

sprawie (postanowienie SN z 19 stycznia 2006 r., III SPP 162/05 i postanowienie SN z dnia 18 lutego 2005 r., III SPP 19/05, OSNP 2005/17/277).

Mając na uwadze powyżej wskazane dyrektywy orzekania w przedmiocie stwierdzenia przewlekłości postępowania stwierdzić należy, że w rozpoznawanej sprawie, w zakresie objętym skargą istotnie doszło do takiej przewlekłości.

Świadczy o tym fakt, iż od dnia uiszczenia opłaty od pozwu, co miało miejsce w dniu 12 sierpnia 2013 roku do dnia 11 sierpnia 2014 roku Sąd nie podjął żadnej czynności zmierzającej do wyznaczenia terminu rozprawy. Brak podjęcia przez Sąd jakichkolwiek czynności przez okres 12 miesięcy nie może być uzasadniany ani charakterem sprawy, stopniem jej faktycznej i prawnej zawłości, problemami zdrowotnymi Sędziego referenta, ani nawet problemami organizacyjnymi Sądu. Powody, które zadecydowały o takim stanie rzeczy (zwolnienie lekarskie sędziego sprawozdawcy, urlop ojcowski, urlop wypoczynkowy, inne czynności służbowe) nie sposób uznać za usprawiedliwiające w dostatecznym stopniu całkowitą bezczynność Sądu. Usprawiedliwieniem nie może być również stale rosnący wpływ spraw ani nawet niewystarczająca obsada Sędziów orzekających. Jakkolwiek dostrzegalny jest problem przeciążenia referatów oraz niedostatki kadrowe, a także obowiązek sądu rozpoznania bez nieuzasadnionej zwłoki wszystkich wniesionych spraw, przy zachowaniu zasady rozpoznawania spraw według kolejności ich wpływu, tym niemniej powyższe nie może stanowić uzasadnienia dla przewlekłego prowadzenia sprawy, w rozumieniu ustawy z dnia 17 czerwca 2004 roku (...). Kwestie techniczno - organizacyjne nie powinny bowiem ujemnie rzutować na prawo strony do rozpoznania danej sprawy w rozsądnym terminie. Obowiązkiem sądu jest takie prowadzenie postępowania, aby nie miało ono cech przewlekłości, zatem podejmowanie takich działań, które skutecznie eliminowałyby przyczyny przewlekłości, w tym te mające charakter trudności organizacyjnych i kadrowych. Zaakcentować również należy, że Rzeczpospolita Polska ma wynikający z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP oraz art. 6 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz., 284 ze zm.) obowiązek organizowania systemu jurysdykcyjnego w taki sposób, aby właściwe sądy mogły podjąć rozstrzygnięcie spraw sądowych w rozsądnych terminach (postanowienie SN z dnia 8 marca 2005 r., III SPP 34/05, OSNP 2005 nr 20, poz., 327).

W świetle powyższego stwierdzić trzeba, że postępowanie toczące się przed Sądem Rejonowym Szczecin - Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie, sygn. akt I C 888/13, dotknięte jest przewlekłością. Powyższe okoliczności skutkują koniecznością przyjęcia, że w sprawie zaistniała nieuzasadniona zwłoka w rozmienieniu ustawy z dnia 17 czerwca 2004 roku o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki.

Reasumując należało, na podstawie art. 12 ust. 2 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 roku o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki orzec jak w punkcie 1 sentencji postanowienia.

Z uwagi na stwierdzenie przewlekłości postępowania Sąd Okręgowy uznał, że zasadnym było zasądzenie na rzecz skarżącej sumy pieniężnej, aczkolwiek nie w takiej wysokości, o jaką postulowała w swojej skardze. Dokonując oceny żądania skarżącej Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, iż odpowiednia do wagi przewlekłości oraz interesów skarżącej będzie kwota 2000 zł. Poza tym Sąd Okręgowy podkreśla, iż przyznana kwota nie stanowi odszkodowania w rozumieniu prawa cywilnego. Kwota ta ma wynagrodzić niewymierne szkody związane z niewłaściwym wykonywaniem prawa strony do rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie. Stąd też ustawa nie zawiera kryteriów ustalania jej wysokości, pozostawiając tę kwestię do rozstrzygnięcia w każdej indywidualnej sprawie z uwzględnieniem jej specyfiki. Kwotę 2000 złotych Sąd zasądził w punkcie 2 postanowienia, na podstawie przepisu art. 12 ust. 4 ustawy o skardze.

Skarga, zawierająca żądanie zasądzenia sumy pieniężnej ponad kwotę 2.000 złotych podlegała oddaleniu w punkcie 3 postanowienia. Orzeczeniem tym objęto również żądanie wydania Sądowi Rejonowemu zaleceń w przedmiocie podjęcia czynności zmierzających do rozpoznania sprawy. Sąd Rejonowy wyznaczył już termin rozprawy, który zaplanowany został na dzień 8 października 2014 roku. Nie ma zatem potrzeby, aby na tym etapie w jakikolwiek inny sposób dyscyplinować Sąd orzekający.

Orzeczenie o zwrocie opłaty od skargi zapadło na podstawie art. 17 ust. 3 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 roku (...). Zawarto je w punkcie 4 postanowienia.

O kosztach postępowania skargowego Sąd Okręgowy orzekł w oparciu o przepis art. 98 § 1 i 3 kpc, w zw. z w zw. z § 18 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2013 r. poz., 461). Orzeczenie zawarto w punkcie 5 sentencji.